

Kansallinen terveysindeksi 2020–2022

Kela^A

Tilastokeskus

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Terveyden ja
hyvinvoinnin laitos

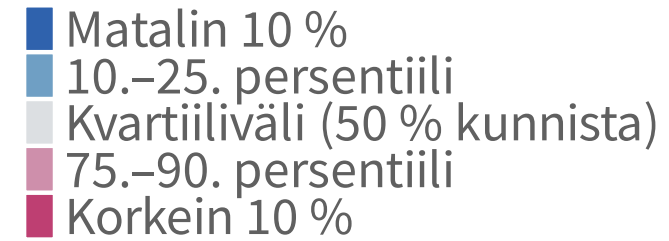
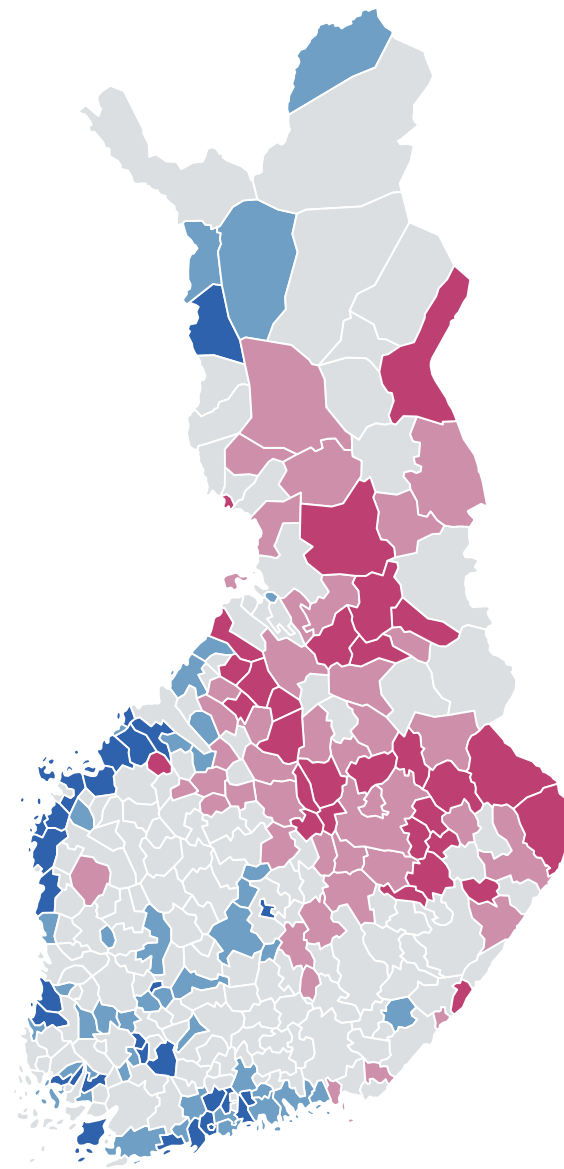
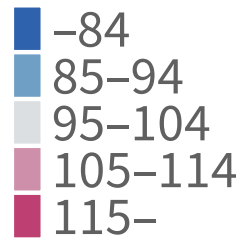
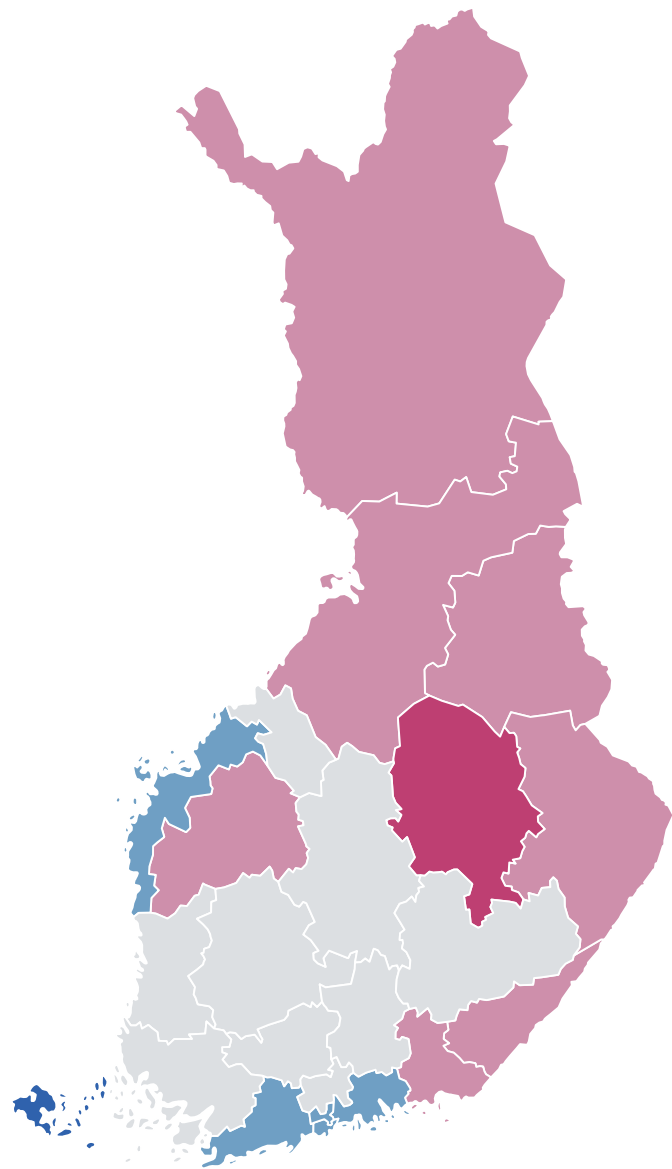
Päälöydökset 2020–2022

Kuntien väliset erot sairastavuudessa ja työkyvyttömyydessä ovat suurimmat maantieteellisesti laajoilla hyvinvointialueilla Pohjois- ja Itä-Suomessa

- Sairastavuus matalinta Pohjanmaalla ja Uudellamaalla, korkeinta Pohjois-Savossa ja Pohjois-Karjalassa.
- Suurimmat sairausryhmittäiset alue-erot alkoholisairauksissa, tuki- ja liikuntaelinten sairauksissa sekä mielenterveydessä.
- Työkyvyttömyyden alue-erot ovat pääosin samansuuntaisia sairastavuuden alue-erojen kanssa, mutta eivät kaikilla alueilla.
- Työkyvyttömyys korkeinta Pohjois-Savossa ja Kainuussa, matalinta Länsi-Uudenmaan sekä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella

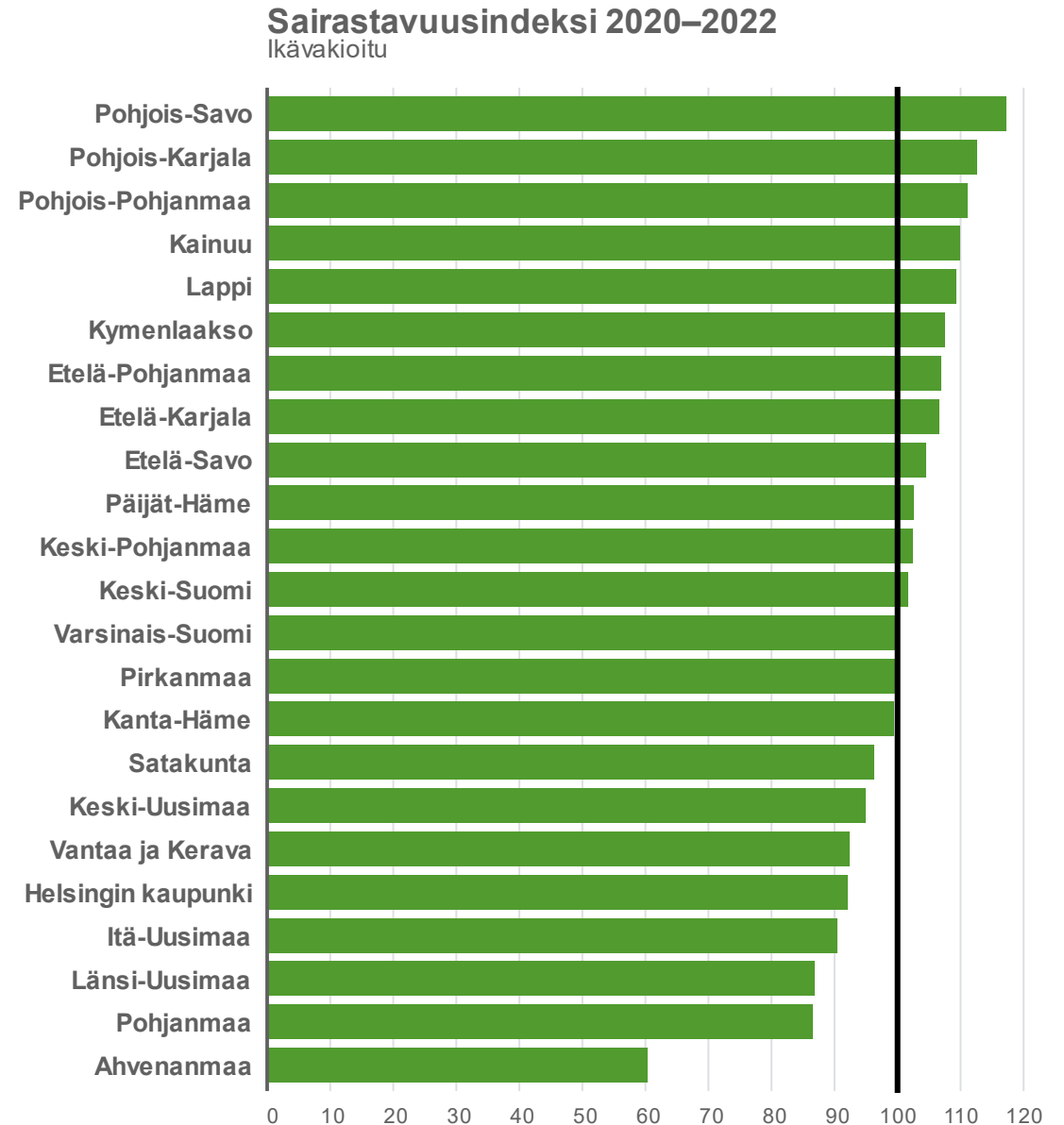

Sairastavuusindeksi 2020–2022, ikävakioitu

Sairastavuuden kokonaisindeksi

- Indeksi mittaa alueen väestön sairastavuutta suhteessa koko maan tasoon huomioiden kymmenen sairausryhmää: syövät, sepelvaltimotauti, aivoverisuonitaudit, tuki- ja liikuntaelinten sairaudet, vakavat mielenterveyden häiriöt, tapaturmat, muistisairaudet, keuhkosairaudet, diabetes ja alkoholisairaudet.
- Kunkin sairausryhmän yleisyyttä painotetaan sairastavuuden kokonaisindeksissä sen perusteella, mikä on sairausryhmän merkitys väestön kuolleisuuden, työkyvyttömyyden ja elämänlaadun sekä sote-kustannusten kannalta.

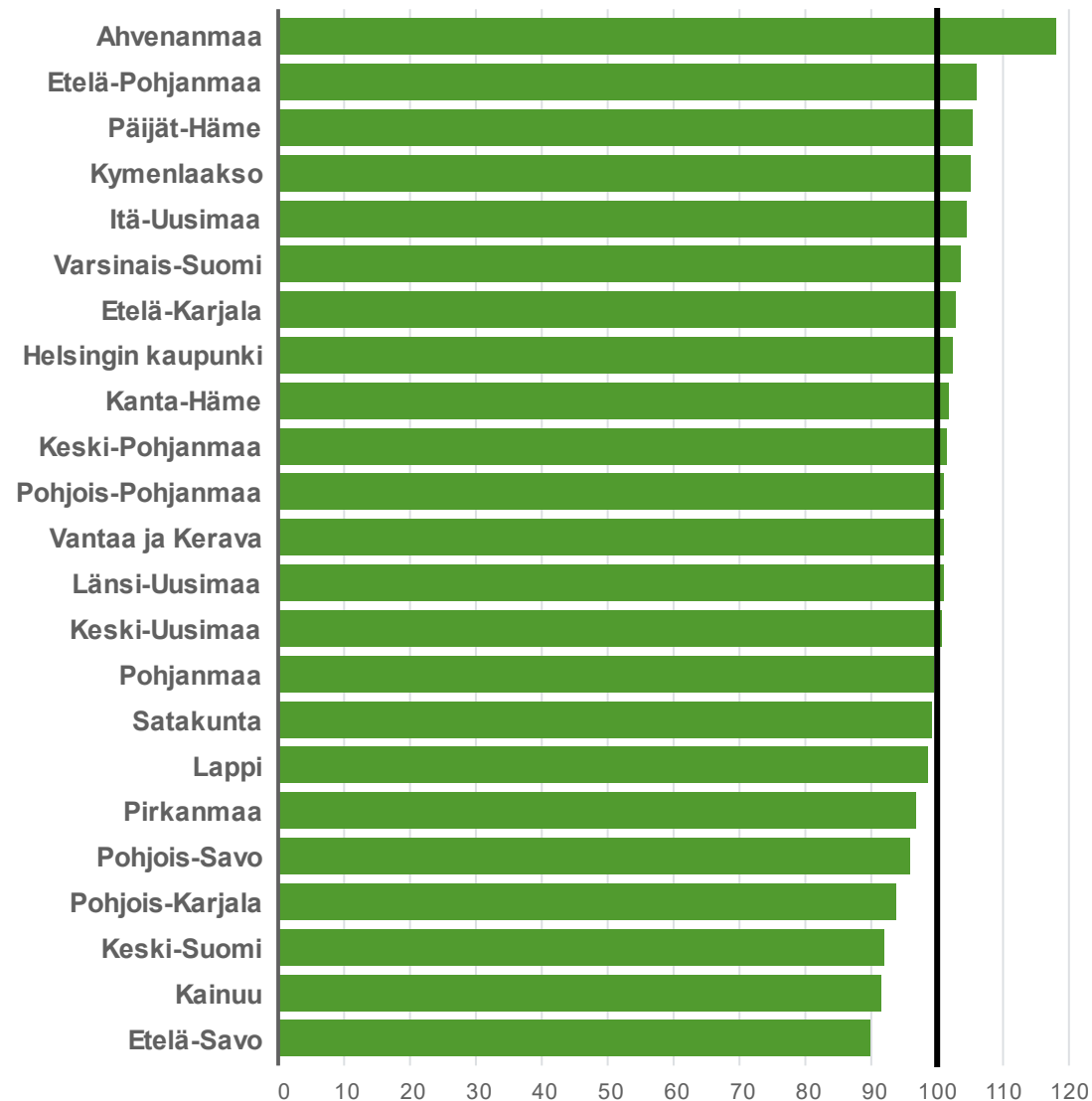

Syövät

- Indeksi ilmaisee uusien syöpätapausten ilmaantuvuutta alueen väestössä suhteessa koko maan tasoon.
- Määrittäminen perustuu Syöpärekisterin tietoihin. Indeksien huomioimista syövästä on poissuljettu ihosyövät lukuun ottamatta melanoomaa. Indeksi ei huomioi syöpien uusiutumista eikä eri syöpätauteihin liittyviä eroja syöpien hoidettavuudessa ja syöpäkuolleisuudessa.
- Keskimääräistä korkeampi indeksilukema voi kertoa suuresta syöpäsairastavuudesta alueella tai samanaikaisesti siitä, että alueella on onnistuttu syövän varhaisdiagnostiikassa.
- Syöpäindeksin alue-erot ovat kapeampia kuin muissa sairausryhmissä.

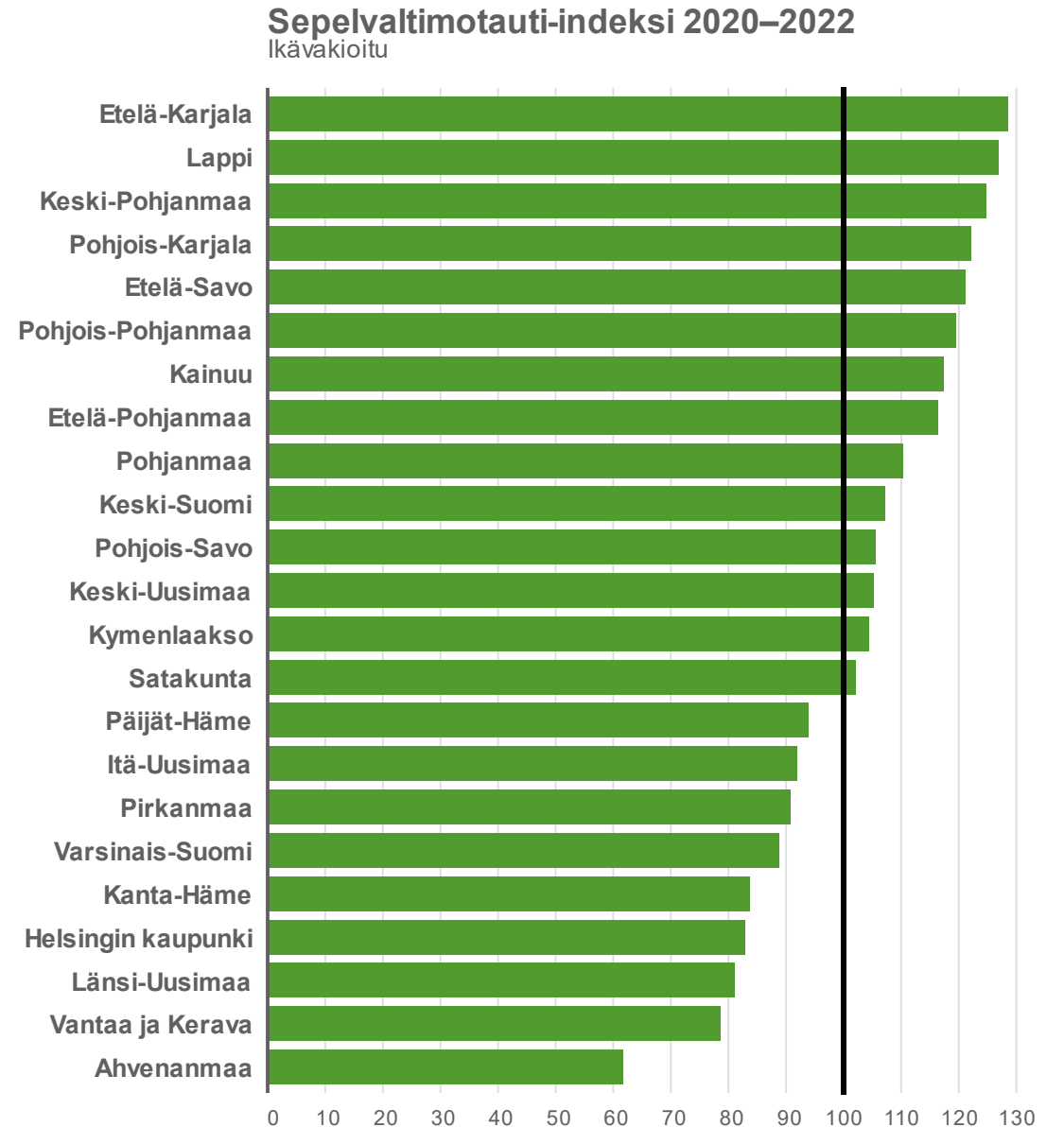

Syöpäindeksi 2020–2022
Ikävakioitu

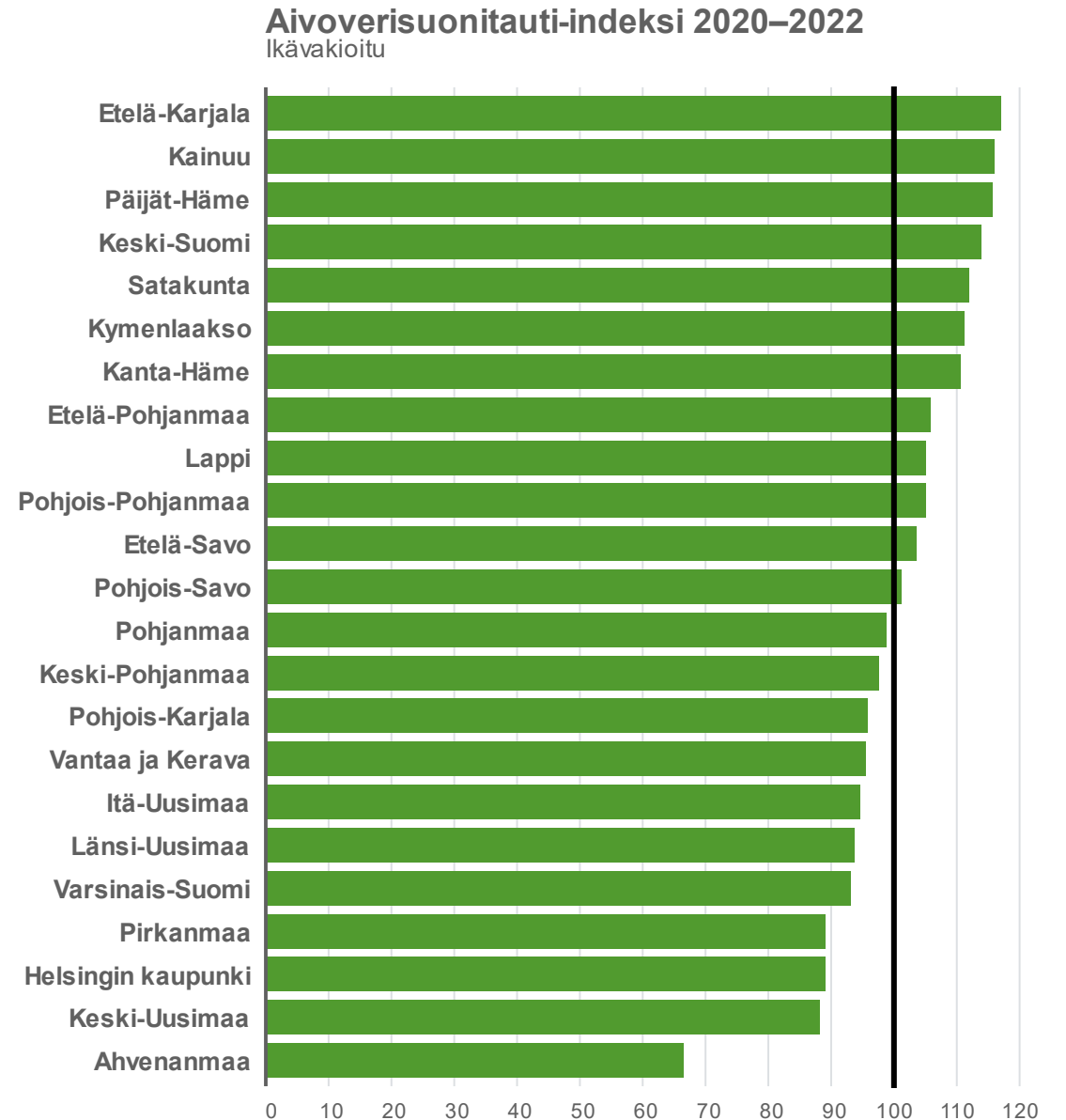
Sepelvaltimotauti

- Indeksi ilmaisee sairaalahoitoon tai kuolemaan sairaalan ulkopuolella johtaneiden sepelvaltimotautitapahtumien ilmaantuvuutta alueen 35–79-vuotiaassa väestössä suhteessa koko maan tasoon.
- Määrittämissä huomioidaan ensi- ja uusintadiagnoseilla sairaalahoitoon johtaneet akuutit sydäninfarktit ja angina pectoris sekä kuolemaan sairaalahoidon ulkopuolella johtaneet kohtaukset.
- Sepelvaltimotautitapahtumien ilmaantuvuus on yleisintä Etelä-Karjalan, Lapin ja Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueilla, vähäisintä Vantaa-Keravan ja Länsi-Uudenmaan alueilla.

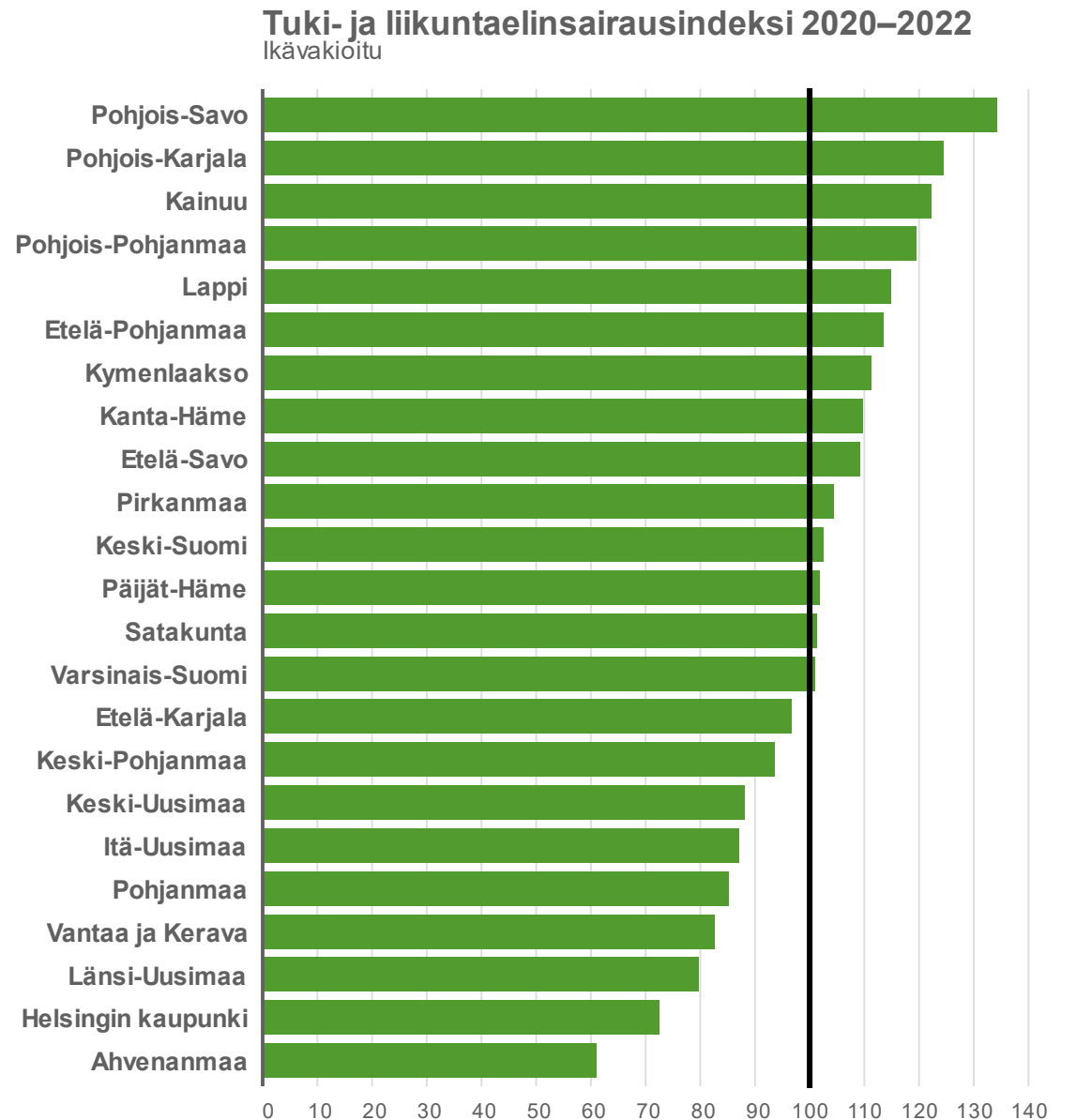
Aivoverisuonitaudit

- Indeksi ilmaisee sairaalahoitoon tai kuolemaan sairaalan ulkopuolella johtaneiden aivoverenkiertohäiriöiden ensikohtausten ilmaantuvuutta alueen 35–79-vuotiaassa väestössä suhteessa koko maan tasoon.
- Ilmaantuvuus on yleisintä Etelä-Karjalan, Kainuun ja Päijät-Hämeen hyvinvointialueilla, matalinta Pirkanmaalla, Helsingissä ja Keski-Uudellamaalla.

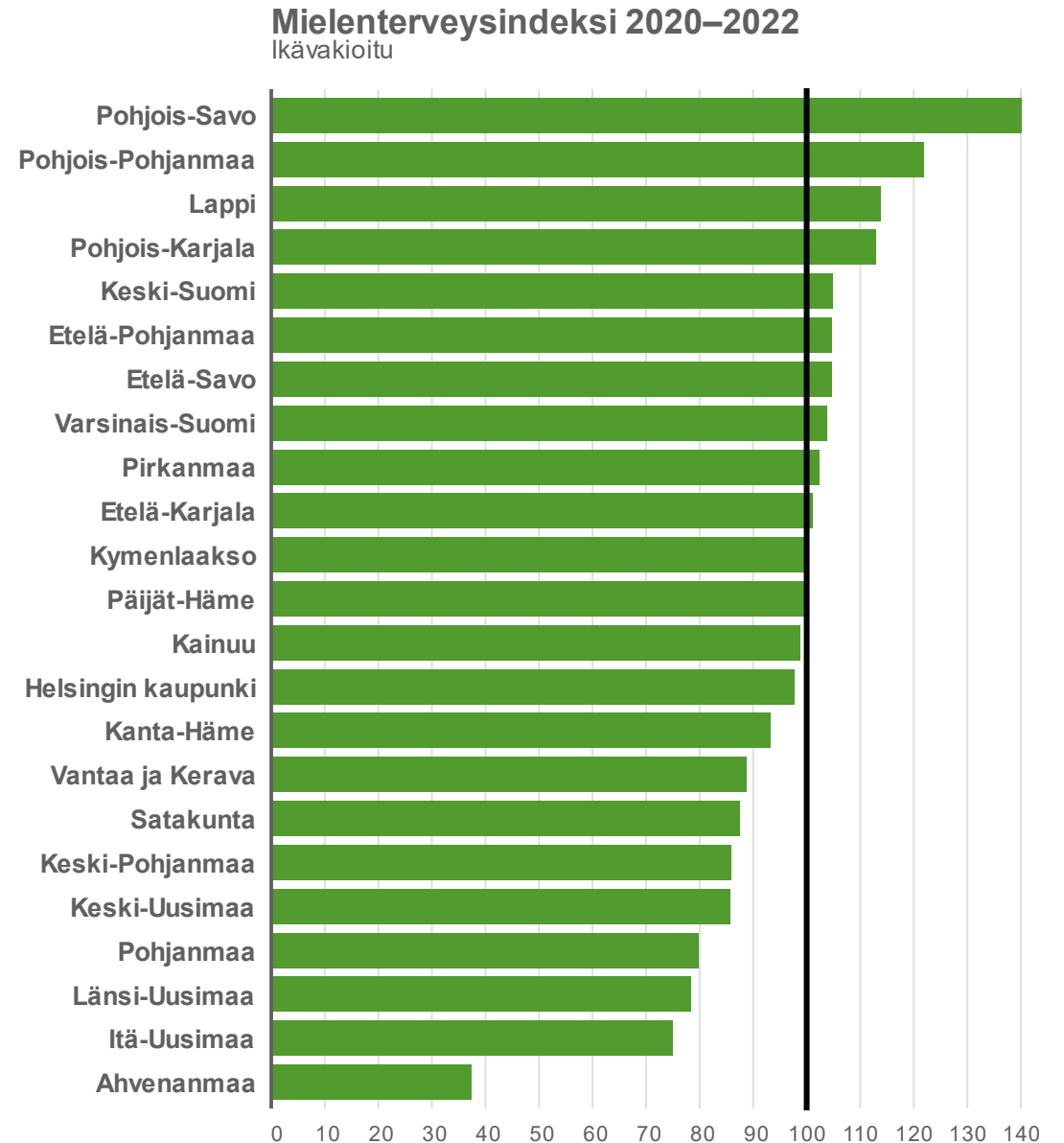
Tuki- ja liikuntaelinsairaudet

- Indeksi mittaa tuki- ja liikuntaelinsairauksia (TULE) sairastavien henkilöiden määrää alueen väestössä suhteessa koko maan tasoon.
- Määrittämissä huomioidaan henkilöt, jotka ovat saaneet työkyvyttömyyseläkettä TULE-sairauksien vuoksi tai joilla on nivelreuman hoitoon myönnetty lääkkeiden erityiskorvausoikeus.
- Indikaattori huomioi pitkäaikaisten ja kuormittavimpien TULE-sairauksien esiintyvyyttä, mutta merkittävä osa TULE-sairauksista jää tämän indeksitarkastelun ulkopuolelle.
- Sairastavuus on yleisintä Pohjois-Savon hyvinvointialueella, vähäisintä Helsingissä.

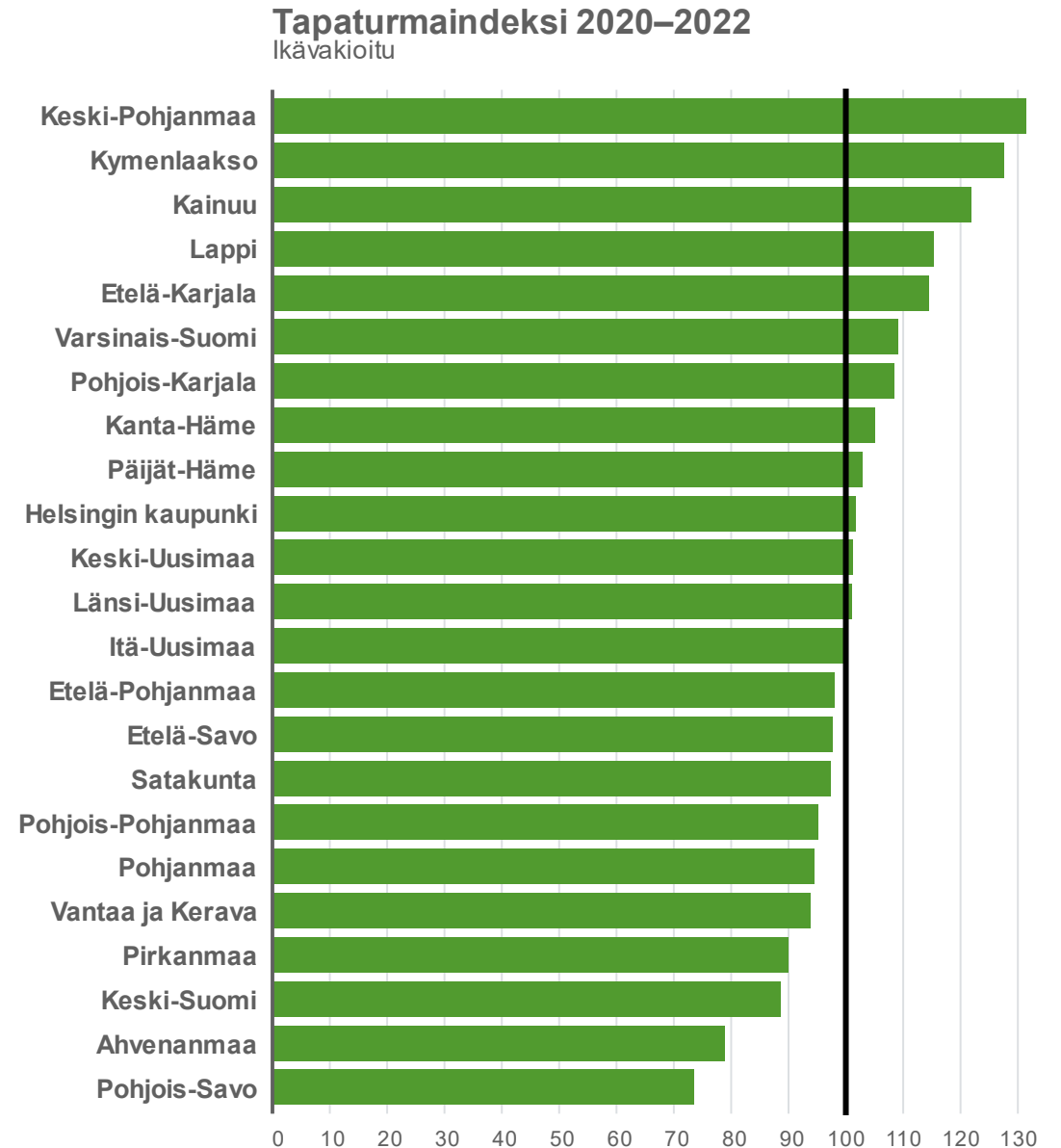
Vakavat mielenterveysongelmat

- Indeksi mittaa vakavien mielenterveyden ongelmien yleisyyttä alueen väestössä suhteessa koko maan tasoon. Indeksi yhdistää kolme indikaattoria sairastavuudesta:
 - Työkyvyttömyyseläkettä mielenterveysongelmien vuoksi saaneiden osuus alueen 16–64-vuotiaassa väestössä
 - Itsensä vahingoittamisen vuoksi sairaalassa hoidettujen tai itsemurhaan kuolleiden osuus alueen 13 vuotta täyttäneessä väestössä
 - Lääkkeiden erityiskorvausoikeuden psykoosin hoitoon saaneiden osuus alueen väestössä
- Kullakin kolmella indikaattorilla on mielenterveysindeksissä yhtä suuri paino.
- Sairastavuus on yleisintä Pohjois-Savon ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueilla, harvinaisinta Itä- ja Länsi-Uudellamaalla sekä Pohjanmaalla.

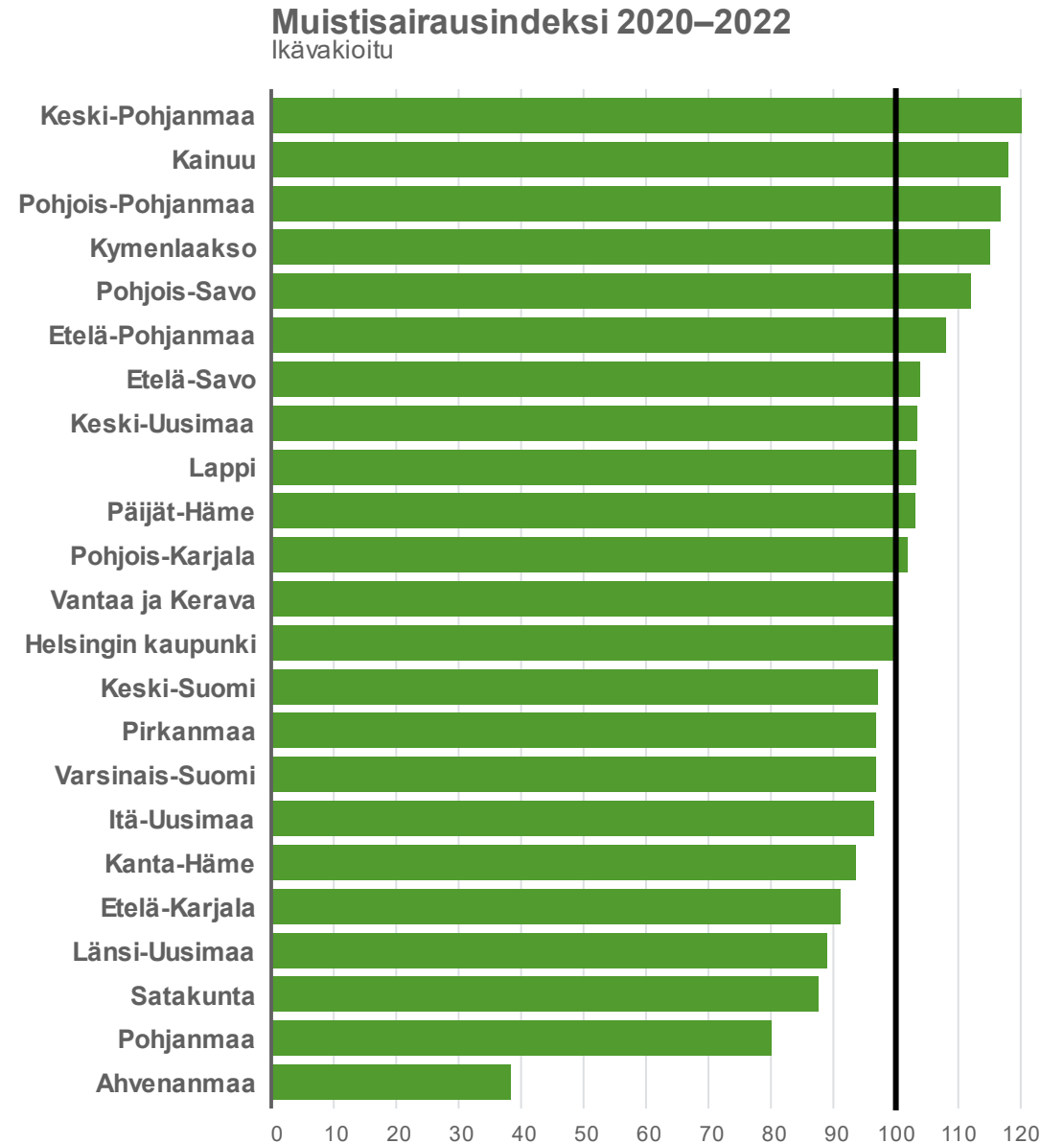
Tapaturmat

- Indeksi ilmaisee vammojen tai myrkytysten vuoksi hoitoa saaneiden tai tapaturmaisesti kuolleiden henkilöiden osuutta alueen väestössä suhteessa koko maan tasoon.
- Määrityksessä huomioidaan erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon osastohoito ja vastaanoton käyntisyyt.
- Tapaturmat ovat yleisimpiä Keski-Pohjanmaalla, Kymenlaaksossa ja Kainuussa. Vähiten tapaturmia todetaan Pohjois-Savossa.

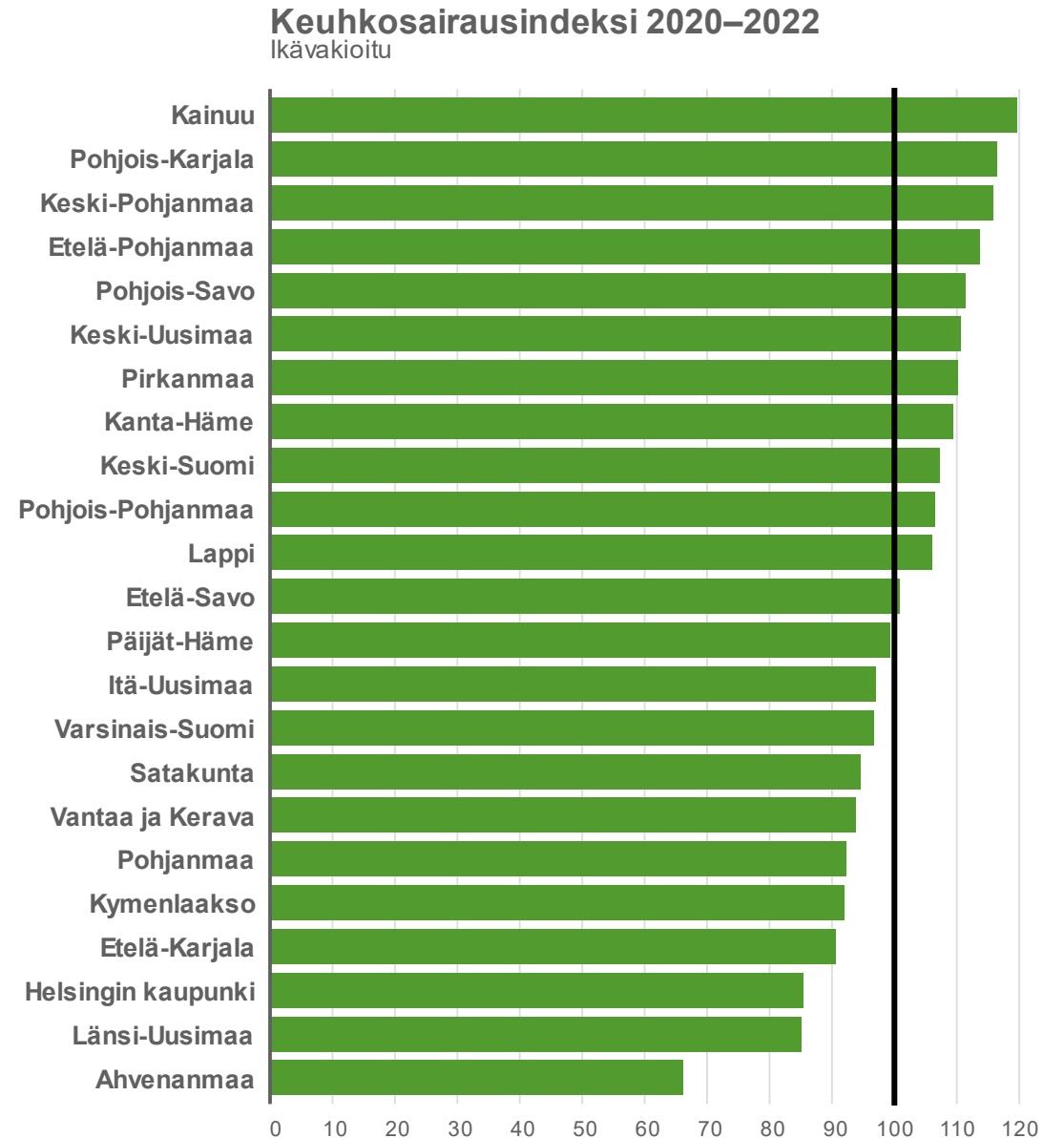
Muistisairaudet

- Indeksi ilmaisee muistisairauksien yleisyyttä alueen 30 vuotta täyttäneessä väestössä suhteessa koko maan tasoon.
- Määrittämissä huomioidaan erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon osastohoito ja vastaanoton käyntisyys sekä lääkkeit.
- Korkea indeksilukema voi kertoa suuresta sairastavuudesta ja/tai siitä, että alueella tunnustetaan ja hoidetaan muistisairauksia erityisen aktiivisesti.
- Sairastavuus on yleisintä Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan sekä Kainuun hyvinvointialueilla, vähäisintä Pohjanmaalla.

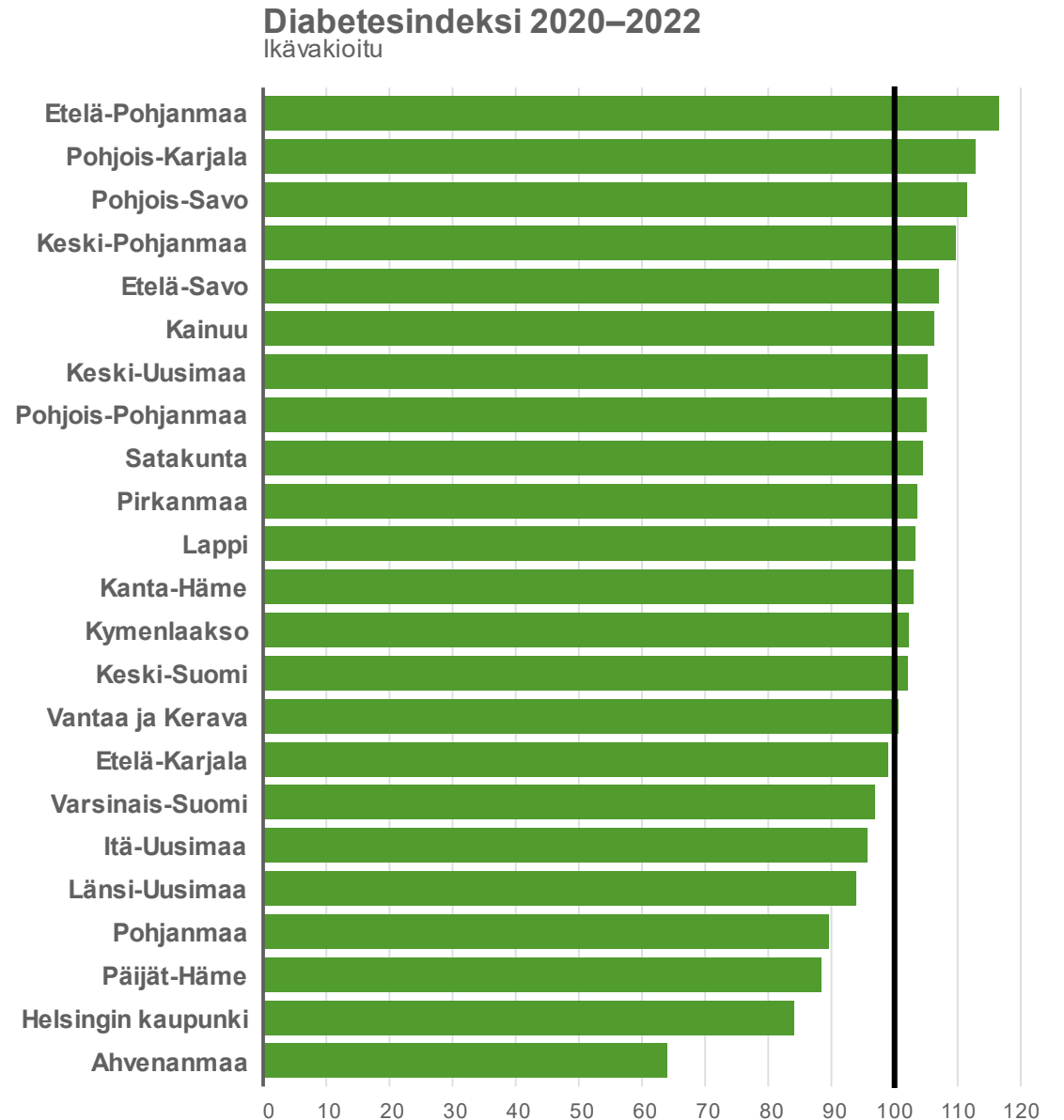
Krooniset keuhkosairaudet

- Indeksi ilmaisee astmaa, keuhkohtaumatautia tai uniapneaa sairastavien osuutta alueen 20 vuotta täyttäneessä väestössä suhteessa koko maan tasoon.
- Määrittäessä huomioidaan erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon osastohoito ja vastaanoton käyntisyys sekä lääkkeiden erityiskorvausoikeudet.
- Sairastavuus on yleisintä Kainuun, Pohjois-Karjalan ja Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueilla, harvinaisinta Länsi-Uudellamaalla ja Helsingissä.

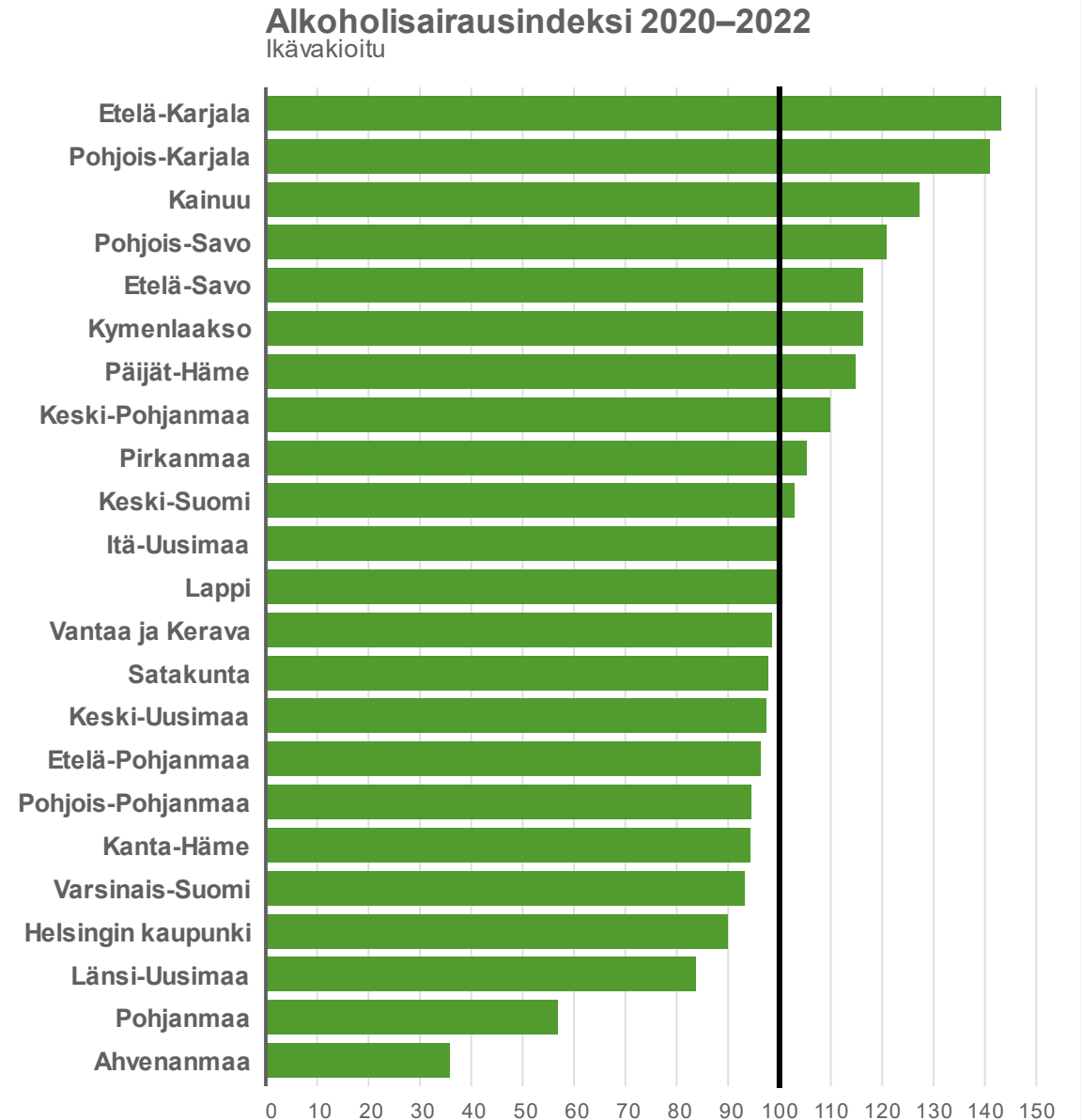
Diabetes

- Indeksi ilmaisee diabeteksen yleisyyttä alueen väestössä suhteessa koko maan tasoon.
- Määrityksessä huomioidaan erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon osastohoito ja vastaanoton käyntisyyt, lääkeostot ja lääkkeiden erityiskorvausoikeudet.
- Diabetes on yleisintä Etelä- Pohjanmaan, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon hyvinvointialueilla, harvinaisinta Helsingissä, Päijät-Hämeessä ja Pohjanmaalla.

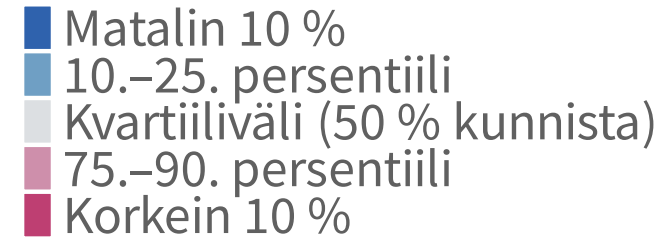
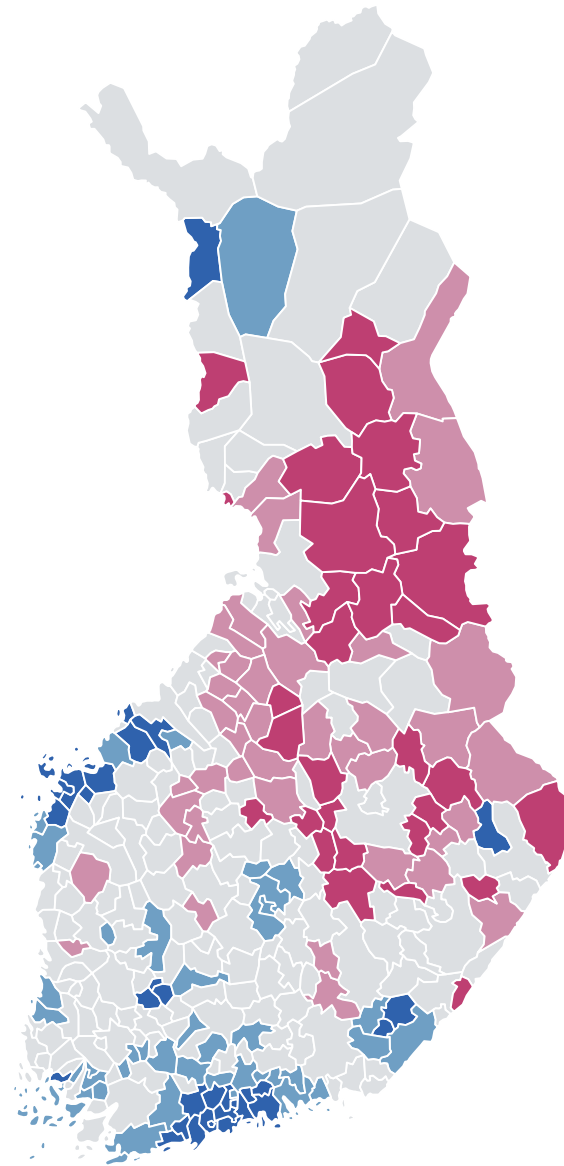
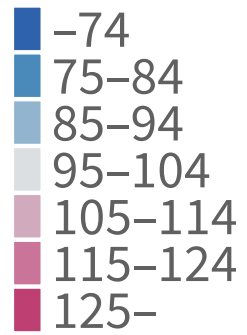
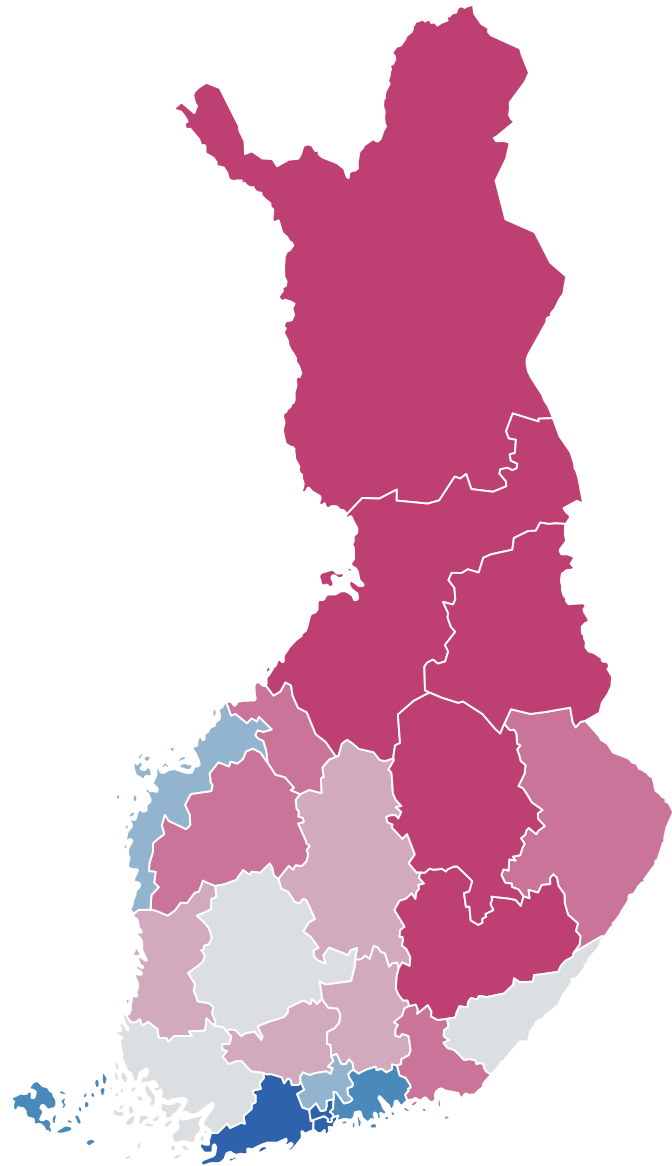

Alkoholisairaudet

- Indeksi ilmaisee alkoholin liikakäyttöön liittyvän sairauden tai muun tilan vuoksi hoitoa saaneiden henkilöiden osuutta alueen väestössä suhteessa koko maan tasoon.
- Määrityksessä huomioidaan erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon käyntisyys ja hoitajaksot, sosiaalihuolto ja lääkeostot.
- Alkoholiin liittyvä sairastavuus on yleisintä Etelä- ja Pohjois-Karjalassa hyvinvointialueilla, vähäisintä Pohjanmaalla.

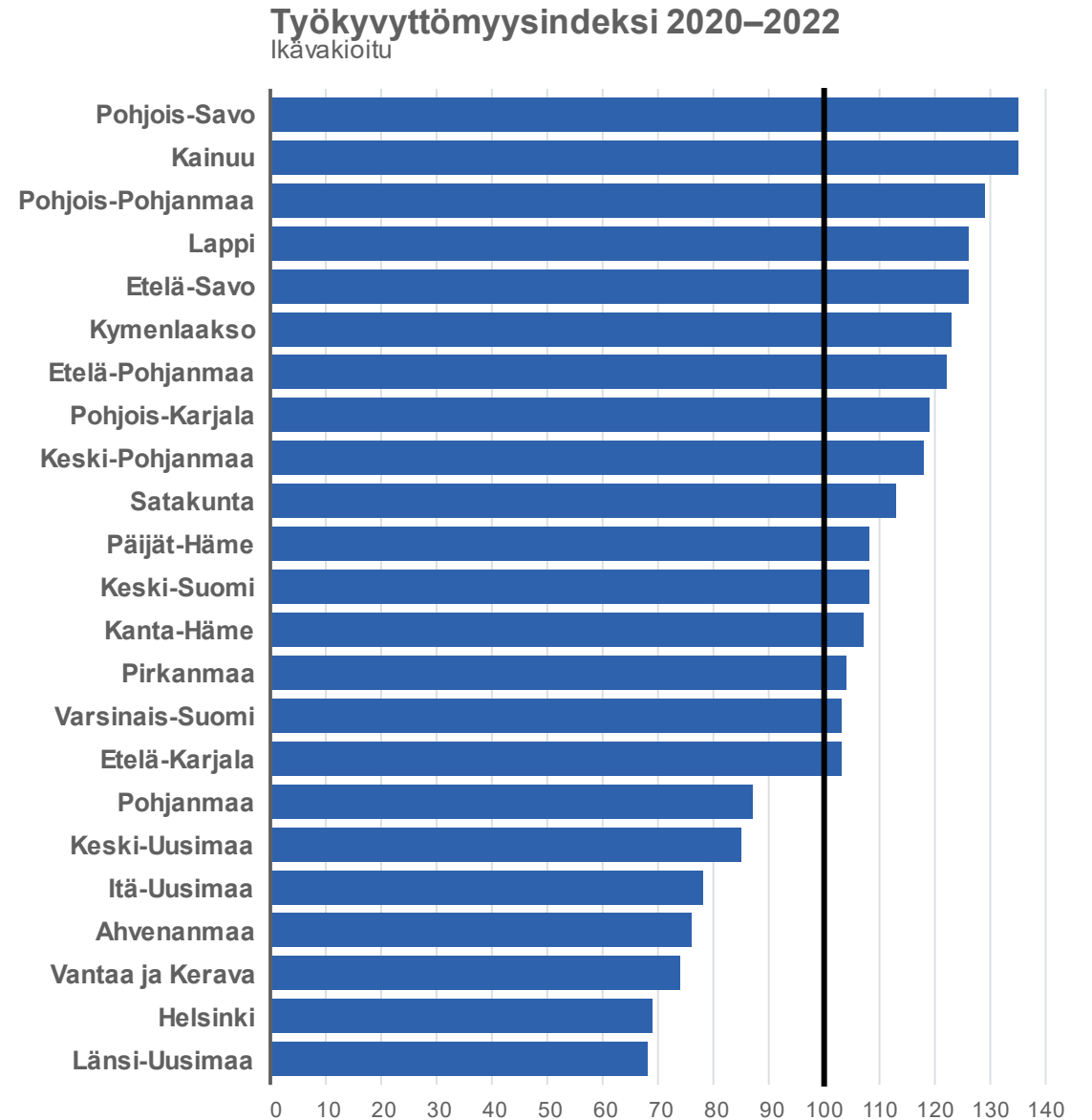

Työkyvyttömyysindeksi 2020–2022, ikävakioitu

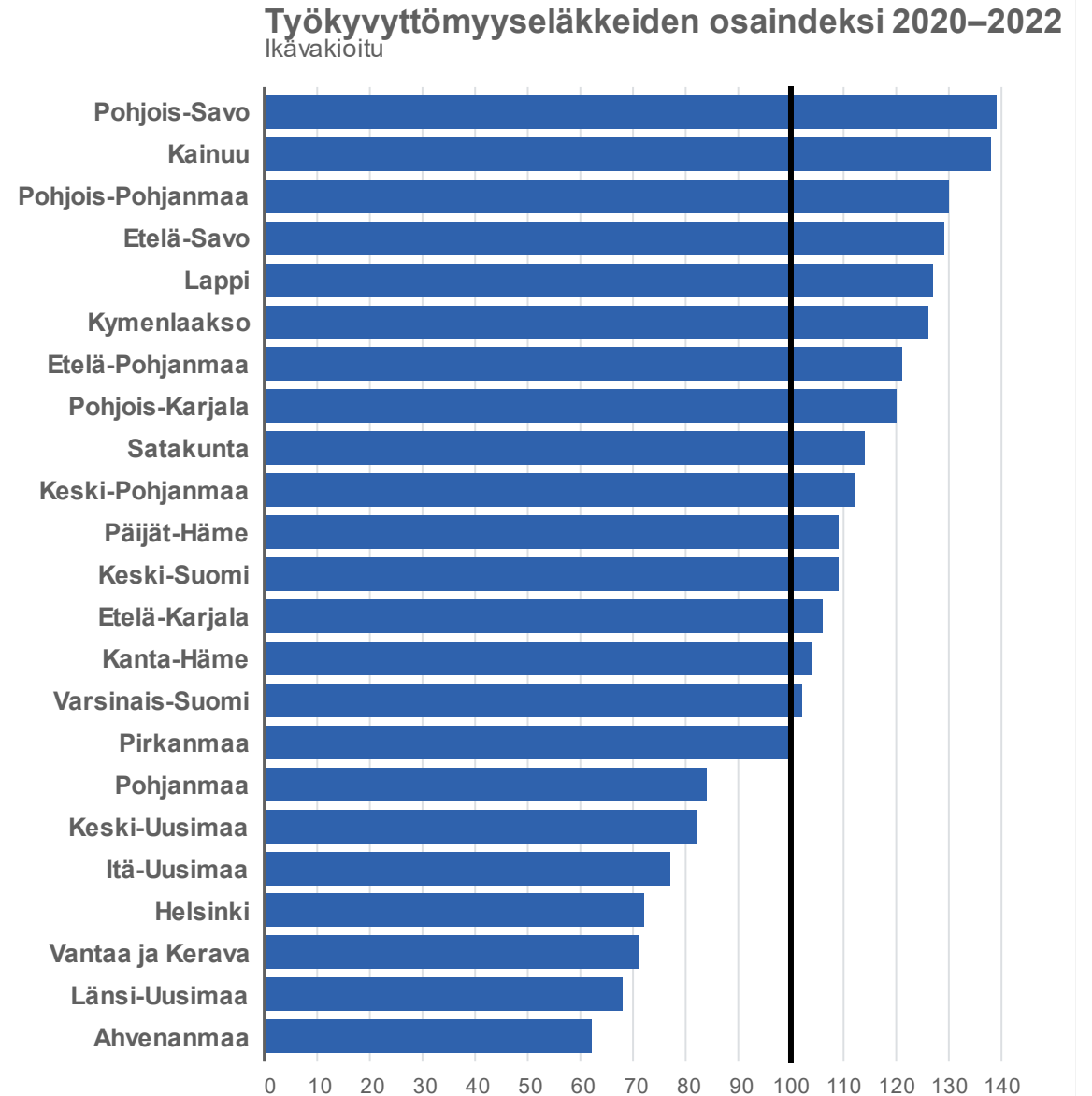
Työkyvyttömyyden kokonaisindeksi

- Indeksi ilmaisee työkyvyttömyyden yleisyyttä alueen väestössä suhteessa koko maahan tasoon.
- Indeksi mittaa työkyvyttömyyttä painottaen kolmea näkökulmaa: työkyvyttömyyseläkkeiden, sairauspäivärahojen ja ammatillisen kuntoutuksen myöntävien päätösten yleisyyttä.
- Indeksissä on huomioitu 16–64-vuotiaat Suomessa asuvat työkyvyttömyyden perusteella myönnettyjen etuuksien saajat ja heidän osuutensa vastaavan ikäisestä väestöstä.

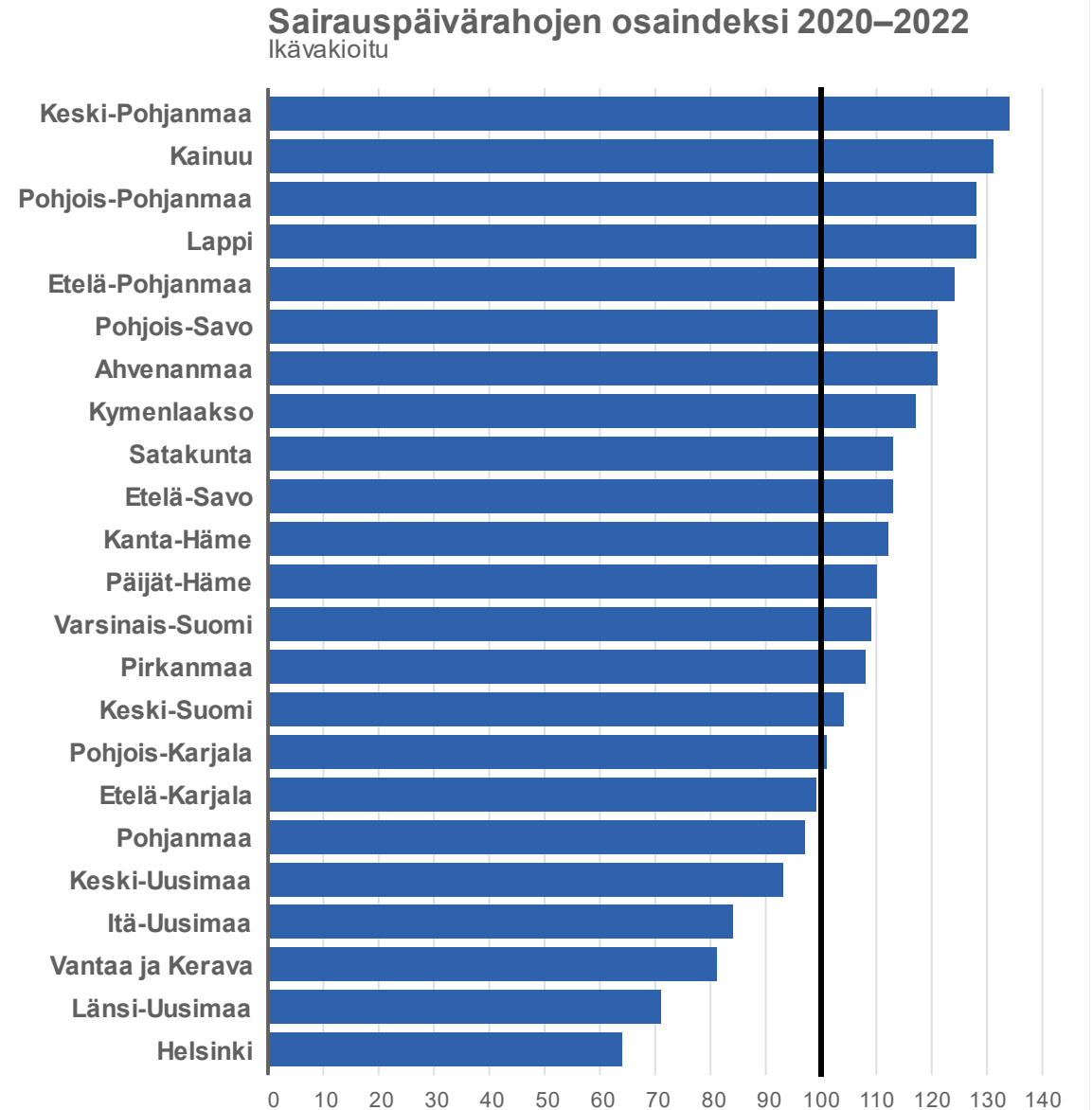
Työkyvyttömyyseläkkeet

- Indeksi kuvaa työkyvyttömyyseläkkeellä tai osatyökyvyttömyyseläkkeellä olevien osuutta alueen väestöstä verrattuna vastaavaan osuuteen koko maassa.
- Työkyvyttömyyseläkkeellä olevien osuus on suurin Pohjois-Savossa, Kainuussa ja Pohjois-Pohjanmaalla, ja pienin Länsi-Uudellamaalla, Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella ja Helsingissä.

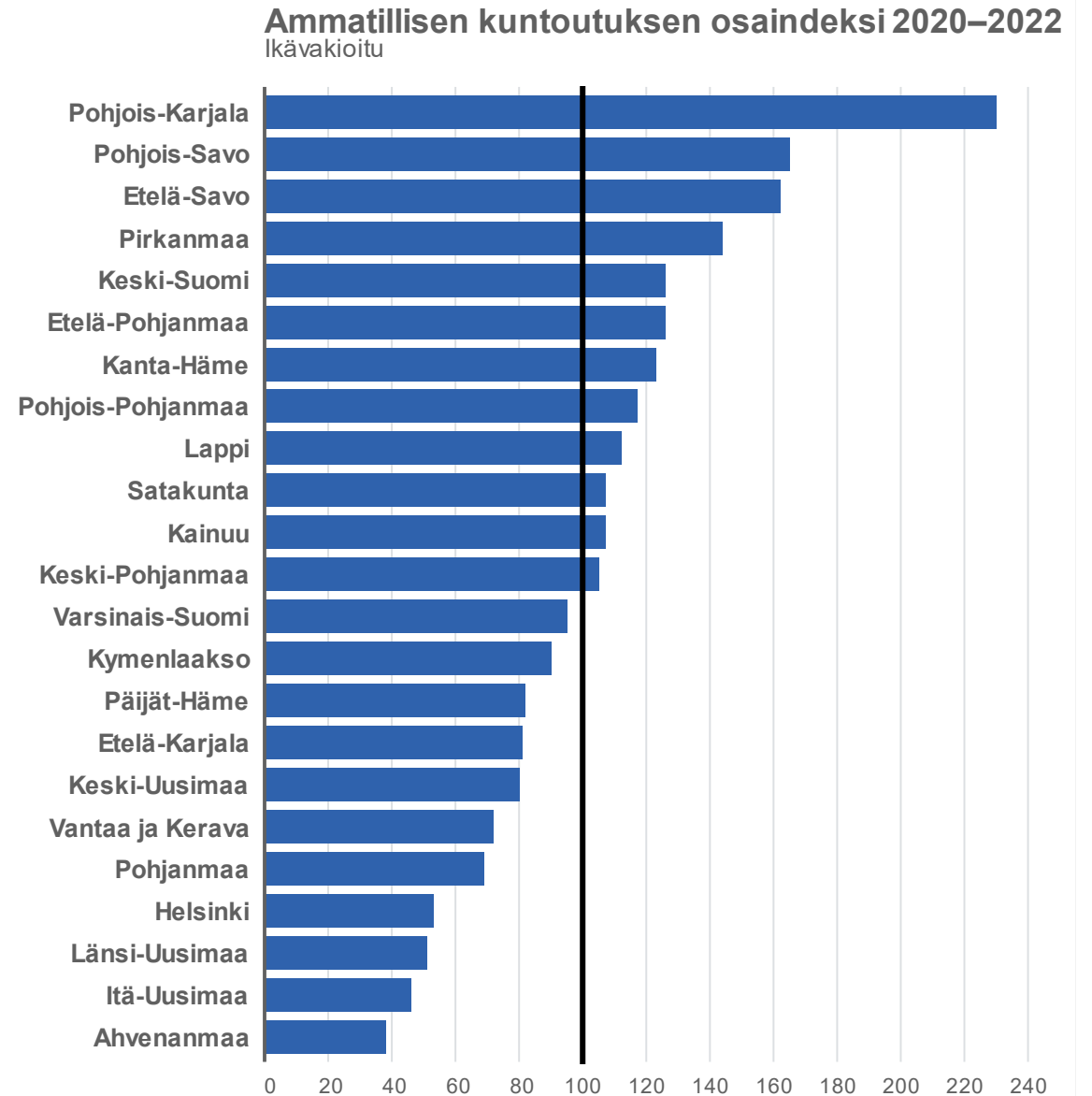
Sairauspäivärahat

- Indeksi kuvaa yli kolmen kuukauden mittaisella sairauspäivärahajaksolla olevien henkilöiden osuutta alueella suhteessa koko maahan
- Sairauspäivärahan saaminen on tavallisinta Keski-Pohjanmaalla, Kainuussa ja Pohjois-Pohjanmaalla, ja vähäisintä Helsingissä, Länsi-Uudellamaalla sekä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella.

Ammatillisen kuntoutuksen myöntävät päätökset

- Indeksi kuvaa ammatillisen kuntoutuksen myöntävän päätöksen saaneiden henkilöiden osuutta alueella suhteessa koko maahan.
- Myöntävän ammatillisen kuntoutuspäätöksen saaneiden osuus on suurin Pohjois-Karjalassa, Pohjois- ja Etelä-Savossa, ja vähäisintä Itä- ja Länsi-Uudellamaalla ja Helsingissä.

Mistä alueiden erot johtuvat?

- Alueellisten erojen taustalla on monia tekijöitä
 - Yksilötasolla elintavat – mm. tupakointi, alkoholinkäyttö, liikunta ja ravintotottumukset – vaikuttavat terveyteen, mutta elintapoihin vaikuttavat monet seikat.
 - Työttömyys, taloudellinen tilanne ja koulutus sekä toisaalta kulttuuriset ja geneettiset tekijät heijastuvat väestön terveyteen ja toimintakykyyn.
 - Palvelujärjestelmän tasolla alueelliset erot sosiaali- ja terveystalouden saatavuudessa ja palveluihin hakeutumisessa voivat ilmetä alue-eroina sairauksien ja työkyvyttömyyden yleisyydessä.
 - Alueilla on eroja kirjaus- ja hoitokäytännöissä sekä hoitoilmoitusjärjestelmätiedon kattavuudessa.
- Hyvinvointialueilla kuntien välisten erojen suuruuteen vaikuttavat
 - Erot kuntien asukaslukuissa: asukasmäärältään pienissä kunnissa satunnaisvaihtelu vaikuttaa tuloksiin herkemmin kuin asukasmäärältään suuremmissa kunnissa.
 - Kuntien määrä hyvinvointialueilla vaihtelee, mikä myös vaikuttaa raportoituihin alueen sisäisiin eroihin.
 - Hyvinvointialueiden maantieteellinen laajuus ja väestötiheys vaihtelee, mikä voi selittää osan hyvinvointialueiden sisäisistä eroista. Tähän voivat vaikuttaa muun muassa erot palvelujen saavutettavuudessa.
- Ahvenanmaan rekisteritietojen kattavuudessa voi olla puutteita, jotka johtuvat mm. hoidon saamisesta Ruotsissa. On kuitenkin todennäköistä, että sairastavuus on siellä muuta maata vähäisempää.

Lisätietoja

Indeksitulokset saatavissa taulukkomuotoisina:

[Sotkanet \(THL\)](#)

[Tietotarjotin \(Kela\)](#)

Tilaston kotisivut THL:n ja Kelan sivuilla:

thl.fi/tilastot/terveysindeksi

tietotarjotin.fi/tilastodata/670708/kansallinen-terveysindeksi

Sairastavuustiedot, THL

Elsi Lindell

Päivikki Koponen

etunimi.sukunimi@thl.fi

Työkyvyttömyystiedot, Kela

Kati Sarnola

Riitta Luoto

etunimi.sukunimi@kela.fi

